

Seçkin Tavır Ağı

Toplumun yüzlerce yaşam kesiti (taahhüt, ticaret, sanayi, avukatlık, hekimlik, bilgisayar programcılığı, sürücülük, seyyar satıcılık, eczacılık, parlamenterlik ve benzeri alanlar) içinde yer alan kişilerin niteliklerinin (bilgi-beceri, ahlâk, ruhsal sağlık gibi kalite özellikleri) bir istatistiksel dağılım gösterdiği kabul edilebilir. İki ucu ve ortalarda yığılmaları olabilen bu dağılımlara göre, her yaşam kesitinde belli sayıda insan, o yaşam alanının en iyi pratiklerine, en yüksek ahlâk normlarına sahiptir. En azından istatistiksel olarak böyle olduğu söylenebilir. Bu yaşam alanlarının yüksek normlarına sahip olan kişiler aynı zamanda diğer açılardan da yüksek normlara sahip olmayabilirler. Bu yüzden bu gibi kişilere “seçkin kişi” denilmeyip, sadece belirli bir alandaki “tavırlarının” seçkin olduğu söylenebilir. Böylece, her yaşam kesitindeki yüksek nitelikli kişiler bir ağ oluşturabilirlerse, o alanın geride kalanları için bir referans teşkil edebilirler. Bu yapılanmaya Seçkin Tavır ağları adı verilmiştir.

“Normal dağılım” adı verilen istatistik dağılım tipi niçin bu denli yaygındır?

Bu kavram, bir diğer kavramla, “doğal denge” ile açıklanabilir. Doğadaki herhangi bir şey, uzun ya da kısa, ağır ya da hafif, bol ya da nadir mutlaka bir denge içinde olmalıdır. Daha da doğrusu, insanoğlu tarafından, özellik tanımlamak amacıyla yapılan tüm betimlemeler bu zorunluğu yaratmaktadır.

Normal olarak doğada mevcut bir şey ne kısa ne de uzun; ne bol ne de nadir; ne akıllı ne de aptaldır. Bunların hepsi, somut ve soyut dünyayı algılamayı ve bu algılar üzerinde konuşabilmeyi kolaylaştırmak için insanlar tarafından yapılmış adlandırmalardır. Aslında her şey olduğu gibidir.

Gündelik yaşamı kolaylaştırmak amacıyla yapılan adlandırmaların -hangi dilde olursa olsun- uyduğu bir genel kural, o şeyin diğer şeylerle karşılaştırılabilmesine imkan vermesidir. Bu durumda, ister ortalarda ister uçlardaki bir şeyi tanımlayan bir kavram, ister istemez çevresinde bir dağılım oluşacak bir “ortalama”yı doğurmaktadır.

İyi, doğru ve güzel açısından insanoğlunun genel eğilimleri de normal dağılıma uymaktadır, daha doğrusu uymaması için bir neden bulunmamaktadır. İşte bu, toplum yaşamındaki bir karakteristiği ortaya çıkarmaktadır: “sıradan çoğunluk ve seçkin azınlık”!

“Çoğunluk”, normal dağılımın ortalamasının sol ve sağındaki iki standart sapmalık alana tekabül eden toplam yaklaşık %94'lük kesimdir. Geriye ise iki ayrı kesim kalmaktadır: Ortalamanın en altındaki %3'lük “musibet” kesim ile, ortalamanın en üstündeki %3'lük “seçkin” kesim! Toplum sorunları ile uğraşanlar, bu iki kesime de dikkat etmelidirler.

Bu yargının bir yanılgıya yol açmaması bakımından bir noktanın açıklığa kavuşturulması gerekir: burada sözü edilen “ortalama”, “üst”, “alt” gibi deyimler kişiler için değil, kişilerin tavırları için kullanılmaktadır. Herkes tarafından “aşağı” görülen bir kişinin pekala bir “seçkin” tavrı -ya da tavırları- olabileceği gibi, herkesin saygın olarak nitelediği bir kişinin de “musibet” bir tavrı -ya da tavırları- olabilir.

Medeniyet normlarına daha yakın -ya da onları belirleyen- toplumlarda bu iki tavır grubu da özel muamele görürler. Toplum bütün kurumlarıyla musibet tavırların üzerlerine giderken, seçkin tavır sahipleri de önemli görevler üstlenirler ve bir bakıma toplumu, medeniyet normlarına doğru çekerler.

“Çoğunlukçu”dan “çoğulcu” demokrasiye geçememiş toplumlarda ise “sıradan çoğunluk” herşeye hakimdir.

Ülkemizdeki durum da böyledir. Hemen her kurum, sıradan çoğunluğun yarattığı uygun ortam ve %3'lük “musibet” kesimin mühendisliği altında işlemektedir. Her yıl trafikte ölen binlerce kişi, bu olgunun en somut örneğidir. Bu mekanizma yalnız trafik için değil tüm toplum kurumları için geçerlidir ve tümü birden bir “ölümcül sarmal” oluşturmaktadır. Bugüne kadar tarihte bu sarmalın yok ettiği çok toplum vardır.

Bundan kurtulmak mümkün müdür? Hayır ve evet!

Hayır, eğer sıradan çoğunluğun vazettiği normlara mahkum olmayı sürdürürsek. Evet, her konudaki elit tavır ve tutum sahipleri -ki bunların zengin, iyi eğitilmiş, kendini beğenmiş tavırlı kişiler olmadığına, toplumun her kesiminde bu tür tavır sahipleri bulunabileceği yukarıda da vurgulanmıştı-, adına “seçkin tavır ağları” diyebileceğimiz birbirleriyle dayanışma içinde olabilecekleri yapılanmaları kurmak zorunda oldukları idrakine ve de becerisine sahip olabilseler!

Seçim bizim, sonuçlar bizim!